

Veli Doğan Yazgılı

<https://orcid.org/0009-0001-7948-6482>

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Müzik ve Sahne Sanatları, İstanbul / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/04tah3159>

Parmak Porte ile Yeni Nesil Bağlama Öğrenme Tekniği

New Generation Baglama Learning Technique with Finger Stave

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'de özel eğitime ihtiyacı olan veya bağlama eğitimine yeni başlayan bireyler için temel anlamda bağlama öğrenimini bir seviyeye kadar getirmek amacıyla yeni oluşturulan bir öğretim yöntemidir. Bağlama, Türk müzik geleneğinin önemli bir unsurudur ve eğitim yöntemleri geleneksel olarak usta-çırak sisteminden modern müzik konservatuvarlarına kadar evrimleşmiştir. Bu çalışma içerisinde, nota ve bağlama eğitiminde kullanılan "Parmak Porte Yöntemi, Pratik Nota Değerleri Analiz Yöntemi ve Bağlama Sazının Tellerini Renklendirip, Elma Modeli ile Tel Perdelerinin Uygulama Kısımında Yeni Nesil Bağlama Öğrenme Tekniğinin Görselleştirilmesi" detaylandırılmıştır. Bu yöntem, öğrencilerin notaları hızla hatırlamalarını sağlayarak, nota okuma becerilerinde ve eser okuma/çalma performanslarında iyileşme sağlamıştır. Çalışma, müzik eğitimindeki yenilikçi yaklaşımların önemini vurgulamakta ve gelecekteki araştırmalar için bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağlama Eğitimi, El Parmakları Yöntemi, Müzik eğitimi, Nota.

ABSTRACT

This study is a newly created teaching method to bring basic baglama learning to a certain level for individuals who need special education in Turkey or who have just started baglama training. Baglama is an important element of the Turkish musical tradition, and its training methods have evolved from the traditional master-apprentice system to modern music conservatories. In this study, "Finger Porte Method, Practical Note Values Analysis Method and Visualization of the New Generation Baglama Learning Technique in the Application Part of the Apple Model and String Frets by Coloring the Strings of the Baglama Instrument" used in note and baglama training are detailed. This method enabled students to remember notes quickly, thus improving their note reading skills and reading/playing performance. The study highlights the importance of innovative approaches in music education and provides a basis for future research.

Keywords: Baglama Training, Fingers Method, Music Education, Note.

1. GİRİŞ

Bağlama, Türkiye müzik geleneğinin yüzyıllar boyunca süregelen bir parçasıdır ve zaman içinde önemli dönüşümler geçirmiştir. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte, müzik eğitimi dahil birçok kültürel uygulamada modernizasyon ve reform süreçleri başlamıştır. Geleneksel bağlama öğretim metotları, büyük oranda usta-çırak sistemi üzerine kuruluyken, zamanla konservatuvarlarda akademik eğitim yaklaşımları geliştirilmiştir. Bu yaklaşımlar dahilinde çeşitli bağlama metotları geliştirilmiş olup, her biri çalma ve öğrenme süreçlerinin farklı yönlerini vurgular. Örneğin, Nevzat Altug'un metotları geniş kapsamlı olup, solfej ve pozisyonlama gibi temel müzik bilgilerini içerirken, aynı zamanda usuller ve bölgesel çalma stilleri üzerine odaklanır. Diğer metotlar, Hakan Akmaz gibi, özellikle uzun sap bağlama teknikleri üzerine yoğunlaşır, kavrama ve akort etme tekniklerini ele alır. Metotlar yaklaşım ve içerik açısından farklılık gösterir. Altug'un metotları gibi bazıları, kapsamlı içeriği ve müzik teorisi temellerini kapsamaması nedeniyle övgüyle karşılanır. Diğerleri, sağ el teknikleri için yeterince alıştırma sağlamama veya başlangıç seviyesindeki öğrencilere pedagojik yaklaşımlar göz ardı etme gibi bazı alanlarda eksiklikler gösterebilir. Bu durum, öğrenciler arasında daha dik bir öğrenme eğrisi ve potansiyel öğrenme güçlüğüne yol açabilir (Işıldar, 2004).

Bağlama eğitimi kapsamında sunulan matematiksel yöntem, sağ el tekniklerinin öğretimini kolaylaştırmak ve standartlaştırmak amacıyla geliştirilmiştir. Bu yöntem, çeşitli ritmik kalıpları ve bu kalıpların tezene (mızrap) ile nasıl icra edileceğini sistematik bir biçimde açıklar. Özellikle, sağ elin kullanımına odaklanan bu teknikler, çalma sırasında tezenenin hangi yönlere ve tellere vurulması gerektiğini belirten ritmik modeller üzerine kuruludur. Matematiksel model, bu kalıpların nasıl birleştirilebileceği, büyütülebileceği veya küçültülebileceği konularında da yönlendirmeler sunarak, öğrencilerin ve öğretmenlerin bağlama

çalma becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Bu model sayesinde, bağlama eğitiminde karşılaşılan ritmik zorluklar, matematiksel işlemlerle basitleştirilerek öğrencilerin hızlı ve etkili bir şekilde öğrenmeleri hedeflenmektedir (Özdemir, 2020).

Notalar, sesleri belirtmek için kullanılan işaretlerdir. Notalar, müzik parçalarının yazılmasında ve icrasında kritik bir role sahiptir. Seslerin süresi ve ton yüksekliği gibi özellikler notalar aracılığıyla ifade edilir (Türk Dil Kurumu, 2007; Akkaş, 2000). Müzik öğrenme süreci, işitsel müzik dağarcığının genişletilmesi ve müziksel ifade araçlarının öğrenilmesi ile başlar, bu da bireyin müzikal yeteneklerinin gelişimini doğrudan etkiler (Bingöl, 2006). Müzik eğitimi, özellikle notaların hızlı ve doğru bir şekilde okunması konusunda önemli zorluklar içermektedir. Çeşitli yöntemler öğrenme sürecini desteklemek için geliştirilmiş olsa da, "Parmaklar ile Nota Öğrenme Yöntemi" hem görsel hem de kinestetik öğrenme stillerini birleştiren yenilikçi bir yaklaşımdır.

Demirkaya ve arkadaşlarının (2023) yaptığı çalışmada, Türkiye'de çocuklara yönelik bağlama eğitimi üzerine uzman görüşlerini analiz edilmiştir. Çocuklar için bağlama öğretimi, çeşitli yaş ve beceri seviyelerine uygun metodolojilerle ele alınırken, müfredat içeriği ve öğretim teknikleri konusunda detaylı bilgiler sunulmuştur. Bağlama eğitimi için, 7-10 yaş aralığının en uygun yaş aralığı olduğu bulunmuş ve haftada iki gün birer saatlik dersler önerilmiştir. Eğitmenler, çocukların müziksel yeteneklerini ve fiziksel özelliklerini dikkate alarak, onlara uygun eğitim yöntemleri geliştirmişlerdir. Çalışmada ayrıca, bağlama eğitimi veren öğretmenlerin demografik özellikleri, eğitim deneyimleri ve metodolojik tercihleri üzerine bilgiler yer almaktadır. Çocuklar için bağlama eğitiminin daha etkili ve verimli hale getirilmesi için teknik ve müzikal kazanımların belirlenmesi, nota yazımı ve ilk dersler için konu seçimleri gibi önemli öneriler sunulmuştur.

2. YÖNTEM

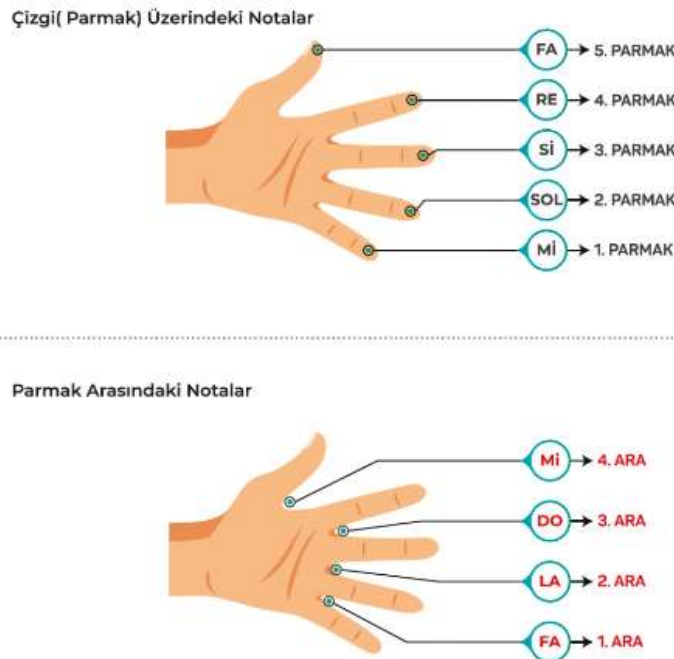
2.1. Birinci Yöntem: Notaları Akıcı Hafızaya Uygularken Parmakları Kullanma Yöntemi – Parmak Porte

İlk yöntem, Şekil 1'de gördüğümüz üzere Parmak Porte Yöntemi'dir. Yöntem, öğrencilerin ellerini kullanarak notaların yerini hızla hatırlamalarını sağlar. Bu yöntemde her parmak belirli bir notayı temsil eder:

Başparmak: Fa, İşaret Parmağı: Re, Orta Parmak: Si, Yüzük Parmağı: Sol, Serçe Parmak: Mi

Parmakların arasındaki boşluklar ise şu notaları temsil eder:

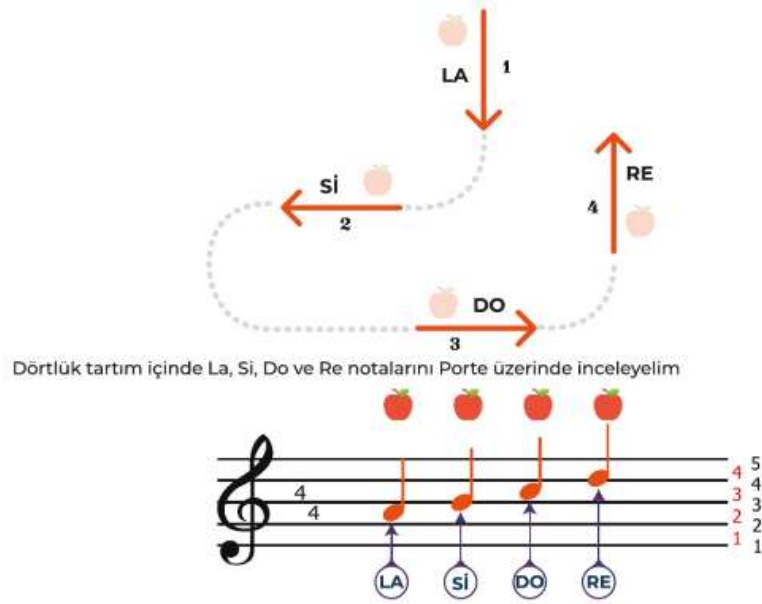
Başparmak ile İşaret Parmağı arası: Mi, İşaret Parmağı ile Orta Parmağı arası: Do, Orta Parmak ile Yüzük Parmağı arası: La, Yüzük Parmağı ile Serçe Parmak arası: Fa

Şekil 1. Parmaklar ve temsil ettikleri nota

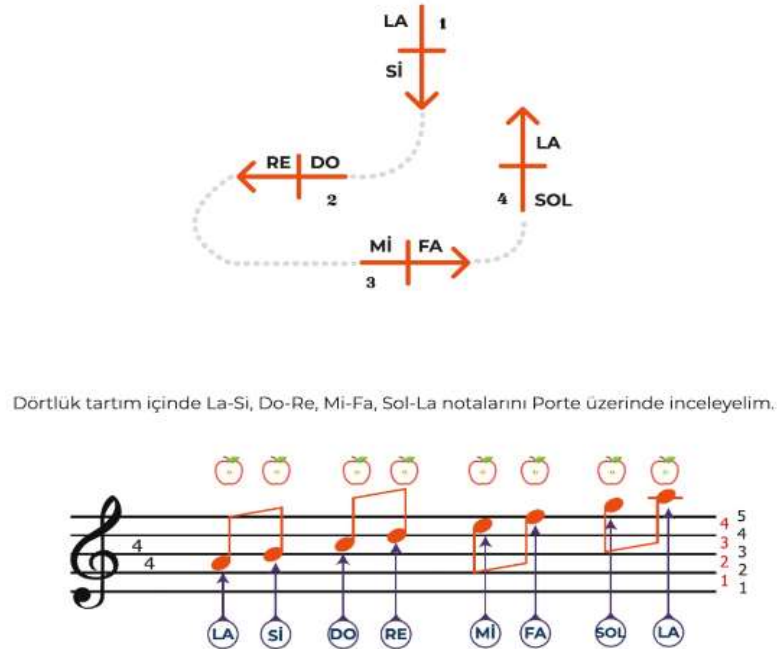
2.2. İkinci Yöntem: Nota Değerleri Analizinde Elma Modeli

İkinci yöntem, notaların değerlerinin hatasız öğrenilmesi sürecinin tanınmasında görsel ve kinestetik bir yaklaşım sunar. Temel alınan model, bir elmanın bütün halinin bir dörtlük nota ile eşleştirilmesidir. Örnek olarak, Şekil 2’de görüldüğü üzere La-Si-Do-Re dizilimi, sırasıyla aşağı, sol, sağ ve yukarı yönlerde 4/4’lük olarak temsil edilir ve her bir vuruş bir notayı temsil eder.

Şekil 2. Dörtlük nota

Elma figürünün ikiye bölünmesi, sekizlik notaların görsel temsilini sağlar (Şekil 3). Bu bölünme sonucunda elde edilen her bir parça, ikişer notayı kapsar şekilde düzenlenir; örneğin La-Si notasını bir vuruş içerisinde iki nota olarak okunmaktadır. Bu düzenleme, notaların daha hızlı okunmasına olanak tanır ve öğrencilerin notalar arası ilişkileri daha etkin kavramalarını destekler.

Şekil 3. Sekizlik Nota

Onaltılık notalar, elmanın dörtte biri olarak gösterilir (Şekil 4). Bu durumda, her adımda dört nota okunmuş olur, böylece öğrencilerin hem görsel hem de işitsel hafızaları üzerinde çalışılarak, notaların hızlı bir şekilde tanınması ve içselleştirilmesi hedeflenir.

Onaltılık tartım içinde

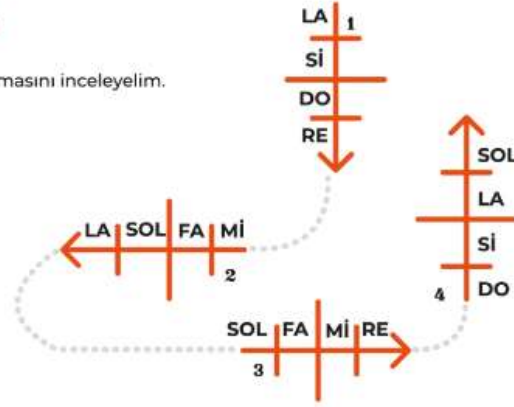
1 - La-Si-Do-Re

2 - Mi-Fa-Sol-La

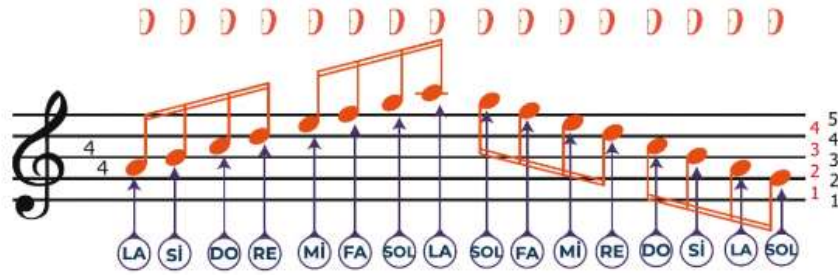
3 - Sol-Fa-Mi-Re

4 - Do-Si-La-Sol

notalarını okunmasını inceleyelim.

Onaltılık tartım içinde yukarıdaki notaları Porte üzerinde inceleyelim.

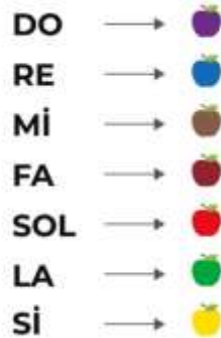
Şekil 4. Onaltılık Nota

Elma modelini “seksek” oyununa benzetmek de mümkündür. Bu oyunda, iki ayağın yere basması sekizlik notaları, tek ayak üzerinde durulması ise dördüklük notaları temsil eder. Bu benzetme, öğrencilerin ritim hissini geliştirirken aynı zamanda notaların sürelerini somut bir şekilde anlamalarına yardımcı olur.

2.3. Üçüncü Yöntem: Bağlama Tellerini Renklendirip, Elma Metodu ile Perdeler Üzerinde Görselleştirilmesi

Şekil 5’te görülen bu yöntem, bağlama perdelerinin öğrenilmesi için görsel bir yaklaşım sunar. Bağlamada genellikle üç düzeyde tel grubu bulunur: en alt düzeyde üç tel, orta düzeyde iki tel ve üst düzeyde iki tel. Bu tel gruplarının her biri farklı notaları temsil eder ve öğrenme sürecinde bu notaların yerleşimi önem taşır.

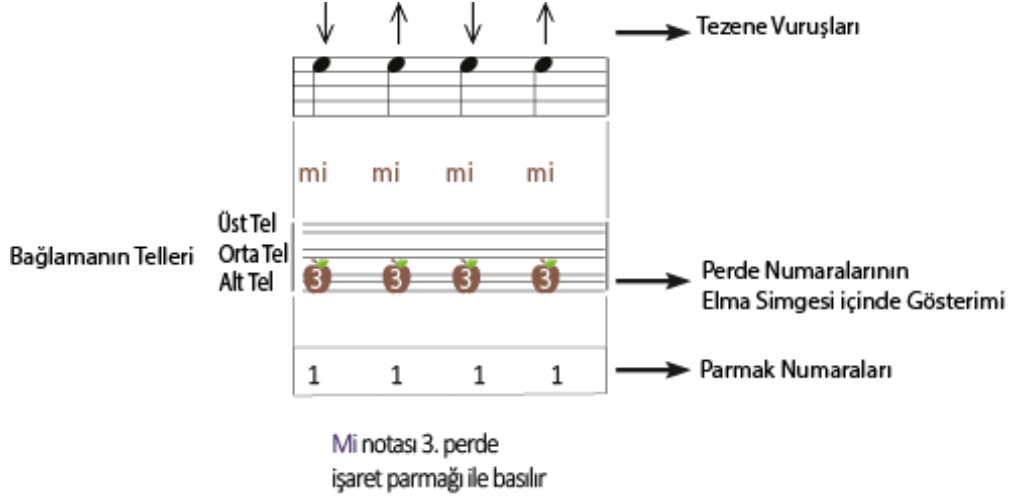
Yöntemin temelinde, her bir tel üzerine yerleştirilen ve içerisine perdelerin numarasının yazıldığı renkli elmalar kullanılır. Bu elmalar, bağlamanın hangi perdesine basılması gerektiğini gösterirken o nota için ne kadar bekleme yapılması / çalınması gerektiğini işaret eder. Elmaların renk kodlaması, notaların kolaylıkla tanınmasını ve hatırlanmasını sağlar. Renkler sırasıyla şu notaları temsil eder: Do (mor), Re (mavi), Mi (kahverengi), Fa (bordo), Sol (kırmızı), La (yeşil), Si (sarı) ve tekrar Do.

Şekil 5. Üçüncü Yöntem

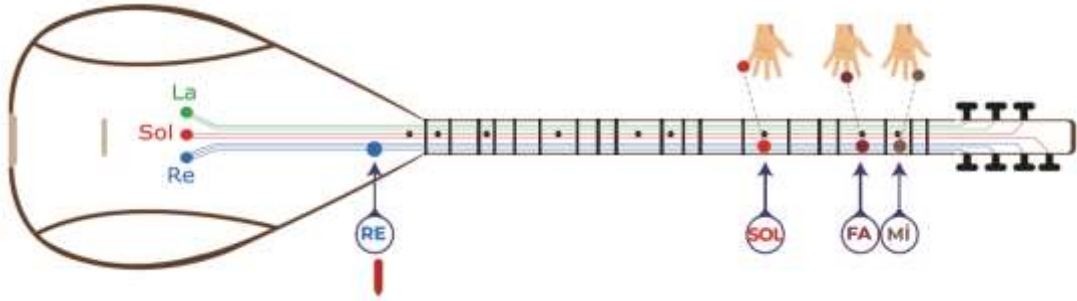
Bu görselleştirme yöntemi, öğrencilere notalar arası ilişkileri ve bağlamanın perde düzenini daha kolay ve anlaşılır bir şekilde öğrenme imkanı sunar. Ayrıca, renklerin kullanımı, öğrencilerin notaları daha hızlı tanımasına ve müzikal yapıları daha etkili bir şekilde içselleştirmesine olanak tanır.

Perdeler üzerinde notaların hız değerleri ve parmak yerleşimleri de bu modelle açıklanır. Örneğin, şekil 6 üzerinde olan görsel de alt tel grubunda Mi notasının gösterimi elma şekli ( ) ile gösterilip aşağısında da el sayısının 1'i göstermesi, Bu notanın alt tel grubunda 3. Perdeye 1. Parmak ile basıldığında Mi sesinin çıkacağını açıklarken portenin üst tarafında olan üst alt kalıplarda o notaların tezene üzerinde nasıl çalınacağını anlatır.

Şekil 6. Üçüncü Yöntem

Örnek olarak bağlama üzerindeki renklerle nota gösterimi şekil 7 içinde gösterilmiştir. Bu yöntem, öğrencilerin hem görsel hem de kinestetik yollarla müzik bilgisi edinmelerine yardımcı olurken teorik bilgiler pratik becerilerle desteklenmiş olur.

Şekil 7. Üçüncü Yöntem

BOŞ TEL EGZERSİZİ

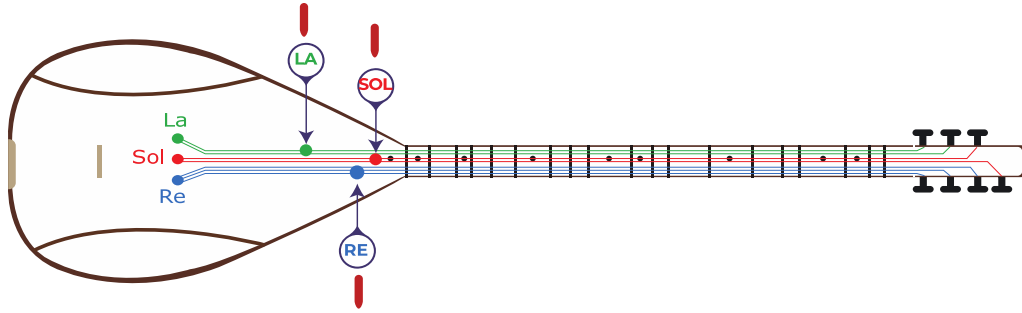
♩ = 50

re re re re sol sol sol sol la la la la la la la la sol sol sol sol re re re re

Üst
Orta
Alt

0 0

Re notası boş tel Sol notası boş tel La notası boş tel La notası boş tel Sol notası boş tel Re notası boş tel

PARÇADA KULLANILAN SOL ELİN PARMAKLARI	PARÇA İÇİNDEKİ NOTA DEĞERLERİ	PARÇADA KULLANILAN NOTA RENKLERİ
	Dörtlük Nota Bir Vuruş	RE → SOL → LA →
	NOTA DEĞERLERİ Dörtlük Nota Bir Vuruş Sekizlik Nota Yarım Vuruş Onaltılık Nota Çeyrek Vuruş	TEZENE VURUŞ KALIBI

Şekil 8. Üçüncü Yöntem

3. BULGU ve YORUMLAR

Aşağıdaki Tablo 1'de yer alan anket sonuçları, iki farklı nota öğrenme tekniği ve öğrenme süreçlerinin verimliliği üzerine katılımcıların değerlendirmelerini içermektedir. Anket sonuçlarına göre, Parmak Nota Yöntemi %73,6 ile Geleneksel Nota Okuma Tekniğinden (%24,5) daha akılda kalıcı olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde, 'Elma Yöntemi ile Nota Zamanları' da anlama becerisi açısından %71,7 ile Geleneksel Nota Zamanlarından (%22,6) daha etkili bulunmuştur. Akılda kalıcılık maddesinde, %69,8'lik bir oranla tekniklerin akılda kalıcı olduğu ifade edilmiş, %24,5 oranında ise akılda kalıcı olmadığı belirtilmiştir. Verimlilik açısından değerlendirildiğinde ise yeni yöntem (Yeni Portre Üzerinde) %67,9 ile geleneksel yöntemden (%30,2) daha verimli olarak değerlendirilmiştir. Toplam 53 kişinin katıldığı bu ankette, tekniklerin verimliliği ve etkinliği açık bir şekilde karşılaştırılmış ve yeni yöntemlerin, geleneksel yöntemlere göre daha üstün olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, nota öğrenme tekniklerinin geliştirilmesi ve eğitim süreçlerinin daha etkin hale getirilmesi konusunda önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Tablo 1. Anket Sonuçları

ANKET SONUÇLARI		Adet	Yüzde %
daha_akilda_kalici	Geleneksel Nota Okuma Tekniği	13	24,5%
	Parmak Nota Yöntemi	39	73,6%
	Boş Bırakıldı	1	1,9%
anlama_becerisi	Geleneksel Nota Zamanları	12	22,6%
	Elma Yöntemi İle Nota Zamanları	38	71,7%
	Boş Bırakıldı	3	5,7%
akilda_kalici	Akılda Kalıcı	37	69,8%
	Akılda Kalıcı Değil	13	24,5%
	Boş Bırakıldı	3	5,7%
daha_verimli	Geleneksel	16	30,2%
	Yeni Portre Üzerinde	36	67,9%
	Boş Bırakıldı	1	1,9%
Toplam: 53		Toplam: %100	

Çalışmamızda, "Parmak Porte Yöntemi"nin öğrencilerin notaları daha hızlı ve doğru bir şekilde öğrenmelerine olanak sağladığı gözlemlenmiştir. Geleneksel nota öğrenme süreçlerinde, notalar arası geçişler ortalama 15-20 saniye sürmekteyken, bu yöntemle geçiş süresi 3-5 saniyeye düşmüştür. Bu hızlı geçiş, öğrencilerin parçaları daha akıcı bir şekilde çalmalarını sağlamış, öğrenme sürecinin verimliliğini artırmıştır. Pilot uygulamalar sonucunda, öğrencilerin müzik okuma becerilerinde ve parça performanslarında belirgin iyileşmeler kaydedilmiştir. Bu iyileşmeler, öğrencilerin notalar arasındaki ilişkileri daha etkin kavramalarını ve müzikal parçaları daha doğru yorumlamalarını sağlamıştır.

Parmak Porte Yöntemi, öğrencilere görsel ve kinestetik öğrenme imkanı sunarak müzik teorisi ve pratiğini birleştirmektedir. Öğrenciler, ellerinin ve parmaklarının pozisyonları aracılığıyla notaları daha intuitif bir şekilde öğrenmekte, bu da müzikal yapıların daha hızlı içselleştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Yöntemin kolay uygulanabilirliği ve öğretim materyalleri ile entegrasyonu, müzik öğretmenleri ve bağlama öğrenmek isteyen kişilere yönelik olarak da olumlu sonuçlar doğurmuştur. Eğitimciler ve öğrenciler bu yöntemi kullanarak öğrenme sürecini daha etkili bir şekilde yönlendirebilmekle birlikte eğitimci olmadan da enstrümanı tanımak ve öğrenmek isteyen bireyler için uygun bir eğitim metodu sunmaktadır. Bu yöntem ile müzik dersleri daha interaktif hale getirebilmektedir.

4. SONUÇLAR

Bu çalışma, Türkiye'deki özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ve bağlama eğitimine yeni başlayan kişiler için temel anlamda bir seviyeye kadar getirmek için geliştirilen üç yeni öğrenme tekniğinin etkinliğini değerlendirmiştir. Bunlar; Parmak Porte Yöntemi, Nota Değerleri Analizinde Elma Yöntemi ve Yeni Nesil Bağlama Öğrenme tekniğidir. Geleneksel nota öğrenme ve çalma tekniklerine kıyasla, bu teknikler öğrencilerin müzikal parçaları daha hızlı ve etkin bir şekilde öğrenmelerini sağlamıştır. Anket sonuçları, bu yeni yöntemlerin geleneksel tekniklere göre daha akılda kalıcı ve verimli olduğunu göstermektedir. Özellikle Parmak Porte Yöntemi, nota geçiş sürelerini önemli ölçüde azaltarak öğrencilerin eserleri daha akıcı bir şekilde çalmalarını sağlamış, bu da müzik eğitimindeki öğrenme sürecinin genel verimliliğini artırmıştır. Elma Yöntemi ise, notaların süre ve değerlerini görsel ve kinestetik bir şekilde öğretmek suretiyle, öğrencilerin müziksel ifadeleri daha doğru bir biçimde yorumlamalarına olanak tanımıştır. Bu yöntem, özellikle çocuklar üzerinde yapılan uygulamalarda, müzik teorisinin somutlaştırılması ve içselleştirilmesinde büyük başarı sağlamıştır. Çalışmanın sonuçları, Parmak Porte ve Yeni Nesil Bağlama öğrenme tekniklerinin, Türkiye'deki müzik eğitimine önemli katkılar sağlayabileceğini göstermektedir. Eğitimciler için bu yöntemler, öğrencilerin müzikal yeteneklerini daha hızlı ve etkin bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olacak pedagojik araçlar sunmaktadır. Ayrıca, bu tekniklerin kullanılması, öğrencilerin müzik derslerine olan ilgisini ve katılımını artırmaktadır, bu da müzik eğitiminin genel çekiciliğini ve erişilebilirliğini iyileştirmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaş, S. (2000). Batı müziğinde nota yazısı. *Gazi Sanat Dergisi*, 1(1), 67-78.
- Bingöl, F. (2006). Müzik ve dil arasındaki benzerlikler ekseninde müzik eğitimi. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi.
- Demirkaya, E. (2023). *Çocuklarda bağlama eğitimine yönelik uzman görüşlerinin değerlendirilmesi* (Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi).
- Işıldar, Z. (2004). *Bağlama metotlarının çalgı eğitimi bakımından değerlendirilmesi* (Doktora tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi).
- Özdemir, M. A. (2020). Bağlama eğitiminde sağ el teknikleri ile ilgili matematiksel bir yöntem. *The Journal of Academic Social Sciences*, 8(106), 36-46.
- Türk Dil Kurumu. (2007). *Büyük Sözlük*. Mesleki Eğitim Merkezi 4. Sanat Okulu Basımevi.